

УДК: 633.11:631.53.027.2:632.95

Демидов О.А., доктор с.-г. наук, член-кореспондент НААН,

Кавунець В.П., кандидат с.-г. наук, провідний науковий співробітник відділу насінництва та агротехнологій,

Лісковський С.Ф., аспірант

Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

E-mail: oleksii.zaima@ukr.net

ПРОГНОЗУВАННЯ УРОЖАЙНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ ЯРОЇ

Досвід вирощування зернових культур, підтверджує, що високі врожаї отримують тільки від високоврожайного насіння. Врожайні властивості насіння обумовлюються хімічними і фізико-механічними властивостями насіння, їх посівними якостями, ступенем пошкодження хворобами, шкідниками і т.д.

Сечняк Л.К. і Кіндрок М.О. вказують, що врожайні якості насіння – це сукупність їх внутрішніх властивостей, які можуть певним чином впливати на формування посіву як фотосинтезуючі системи – його структури, ріст і розвиток, що в кінцевому підсумку обумовлює біологічний і господарський урожай. Важливою проблемою в даний час перед насінництвом і насіннезнавством, являється прогнозування врожайних властивостей насіння з метою виявлення кращих партій для посіву. Наукою і практикою накопичений різноманітний матеріал про залежність урожайних властивостей насіння від їх посівних і фізіолого-біологічних якостей. Проте в літературі зустрічаються досить різні думки, які вимагають більш повного, глибокого вивчення і аналізу.

Враховуючи суперечність думок про взаємозв'язок між окремими показниками якості та врожайними властивостями насіння, ми впродовж 2019-2020 років визначали такі кореляційні зв'язки у дослідях по визначенню впливу абіотичних, біотичних і антропогенних факторів на посівні якості та врожайні властивості

насіння пшениці ярої. За результатами цих досліджень між більшістю показників якості, що вивчалися, та врожайними властивостями насіння ми виявили середню кореляційну залежність.

Сильний позитивний кореляційний зв'язок урожайних властивостей виявлений з числом пророслих паростків і зародкових корінців на один пророслий паросток, їхньою масою, теплостійкістю насіння та множинним показником, а негативний – з мікротравмами зародку.

Для більш об'єктивної оцінки продуктивних властивостей насіння крім показників, передбачених технічними умовами Державного стандарту України (ДСТУ 2240-93), вважаємо за доцільне в ряді випадків визначати показники, які мають сильний кореляційний зв'язок з урожайними властивостями. Вони легко визначаються і можуть бути використані насінневими інспекціями як додаткові показники, які характеризують якість посівного матеріалу.

З переходом на ресурсозберігаючі технології вирощування зернових значення якості посівного матеріалу, ще більше зростає, так як тільки здорове, високоякісне насіння здатне окупити затрати, витрачені на його виробництво, тому вимоги до їх оцінки потрібно підвищити. Слід пам'ятати, що врожайні властивості – полігенна ознака насіння, тому прогнозувати їх по якому-небудь одному із показників не виключає фактору випадковості чи помилки.

УДК 635.631.559(1-15)(292.485)(477)

Дидів І.В., кандидат с.-г. наук, доцент

Дидів А.І., кандидат с.-г. наук, в.о. доцента

Рубай Н.Т., магістр

Львівський національний аграрний університет

E-mail dydiv.ihor@gmail.com

ПРОДУКТИВНІСТЬ ГІБРИДІВ БУРЯКА СТОЛОВОГО ЗА ЛІТНЬОГО СТРОКУ СІВБИ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

Нині буряк столовий найпоширеніша і найбільш вживана овочева культура, яка користується широким попитом споживачів завдяки своїми високими смаковими і лікувальними властивостями. Впровадження буряка столового повторною культурою у виробництво потребує удосконалення деяких елементів технологій вирощування. Тому на сьогоднішній день актуального значення набуває підбір для другого обороту сівби високо інтенсивних ранніх гібридів буряка столового іноземної селекції в конкретних ґрунтово-кліматичних умовах.

Дослідження проводили на дослідному полі кафедри садівництва та овочівництва Львівського національного аграрного університету впродовж 2019-2020 рр. з метою вивчення агробіологічної оцінки гібридів іноземної селекції буряка столового за літнього строку сівби. Ґрунт дослідного поля темно-сірий опідзолений легкосуглинковий.

Предметом досліджень були гібриди буряка столового: 1) 'Водан' F₁ (контроль); 2) 'Зепо' F₁; 3) 'Кардіал' F₁; 4) 'Марун' F₁; 5) 'Ред Хавк' F₁; 6) 'Фалконе' F₁.

Сівбу проводили у II декаді липня широкорядним способом 45Ч7 см. Попередником

столового буряка був часник. Під передпосівну культивування вносили мінеральні добрива Нітроамофоску-М в нормі 200 кг/га та 150 кг/га аміачної селітри. Використовували ґрунтової гербіциди ДуалГолд (1,6 л/га). Для боротьби проти шкідників застосовували інсектицид Конфідор (0,2 л/га). Для профілактики хвороб (церкоспорозу, пероноспорозу та фомозу) застосовували фунгіцид 'Фалькон' (0,6 л/га) та 'Рекс Дуо' (0,4-0,6 л/га).

В середньому за два роки досліджень найменша середня маса коренеплодів була у гібридів 'Карділ' F_1 та 'Фалконе' F_1 , відповідно 185 та 194 г. У гібриду 'Зепо' F_1 середня маса коренеплодів була найбільшою та становила 215 г, тоді як на контролі ('Водан' F_1) – 212 г.

Дослідженнями встановлено, що найвищу урожайність одержали за вирощування гібриду 'Зепо' F_1 – 43,2 т/га, що вище за гібрид 'Водан'

F_1 (контроль) на 0,6 т/га або 1,4%. Високу урожайність коренеплодів буряка столового відмічено у гібридів 'Марун' F_1 та 'Ред Хавк' F_1 , відповідно 41,8 і 41,3 т/га. Всі досліджувані гібриди характеризуються високою товарністю, яка коливалася від 88,9 до 94,3%.

Найкращі біохімічні показники продукції одержали за вирощування гібридів 'Водан' F_1 , 'Зепо' F_1 та 'Ред Хавк'. Деяко нижчою якістю продукції характеризуються гібриди 'Марун' F_1 та 'Карділ' F_1 . Вміст нітратів в коренеплодах буряка столового всіх досліджуваних гібридах не перевищував ГДК.

Отже, в умовах Західного Лісостепу з метою одержання високого урожаю доброї якості продукції буряка столового за літнього строку сівби пропонується вирощувати високопродуктивні гібриди іноземної селекції 'Зепо' F_1 , 'Водан' F_1 , 'Марун' F_1 та 'Ред Хавк' F_1 .

УДК 633.14.526.3

Дидів І.В., кандидат с.-г. наук, доцент

Пньовський О.М., магістр

Львівський національний аграрний університет

E-mail dydiv.ihor@gmail.com

АГРОБІОЛОГІЧНА ОЦІНКА СОРТІВ ПЕТРУШКИ КОРЕНЕВОЇ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

Серед овочевих культур петрушка коренева *Petroselinum hortense* ssp. Macrocarpum (Mazk) посідає одне із важливих місць, як цінна пряно-смакова овочева рослина, яка відзначається підвищеною кількістю легкодоступних організму вуглеводів, вітамінів, білка. Наявність ефірної олії надає коренеплодам приємного запаху і тонізуючи діє на організм людини. Вживання петрушки у їжу позитивно впливають на обмін речовин і фізіологічні функції організму, підвищуючи його захисні властивості. І не дивно, що в останні роки зацікавленість до цієї овочевої культури значно зростає.

Впровадження петрушки у виробництво потребує удосконалення деяких елементів технологій вирощування. На сьогоднішній день актуального значення набуває введення у виробництво високоінтенсивних сортів петрушки вітчизняної та іноземної селекції. Тому метою досліджень було вивчити продуктивність сортів петрушки кореневої вітчизняної та іноземної селекції в умовах Західного Лісостепу України.

На дослідному полі кафедри садівництва та овочівництва Львівського національного аграрного університету впродовж 2019-2020 рр. були проведені дослідження з вивчення агробіологічної оцінки сортів петрушки кореневої. Ґрунт дослідного поля темно-сірий опідзолений легкосуглинковий.

Предметом досліджень були сорти петрушки кореневої: 1) 'Харків'янка' (контроль); 2) 'Алба'; 3) 'Арат'; 4) 'Берлінео'; 5) 'Оломунська'.

В середньому за два роки досліджень найменша середня маса коренеплодів була у вітчизняного сорту Харків'янка – 87 г. У голландського сорту 'Арат' середня маса коренеплоду була найвищою – 149 г, що перевищив контроль на 62 г. Високу середню масу коренеплодів петрушки відзначали у сорту німецької селекції 'Берлінео' – 138 г.

Результатами дворічних досліджень встановлено, що голландський сорт 'Арат' забезпечив найвищий урожай – 34,1 т/га, що вище за сорт 'Харків'янка' (контроль) на 12,5 т/га або 57,9%. Високу урожайність коренеплодів також одержали у німецького сорту 'Берлінео' – 31,8 т/га. Найвищий вихід товарних коренеплодів петрушки одержали за вирощування вищезгаданих сортів 'Арат' і 'Берлінео', відповідно 92 і 91%. У сорту польської селекції 'Оломунська' товарність коренеплодів була найнижчою і становила 85%, а сорту 'Харків'янка' – 86%.

Найкращі біохімічні показники продукції одержали за вирощування сортів 'Берлінео' та 'Арат'. Деяко нижчою якістю продукції характеризується вітчизняний сорт 'Харків'янка' та чеський сорт 'Алба'. Вміст нітратів в коренеплодах петрушки у всіх досліджуваних сортах не перевищував ГДК.

Отже, в умовах Західного Лісостепу з метою одержання високого урожаю доброї якості продукції петрушки кореневої пропонується вирощувати високопродуктивний голландський сорт 'Арат' та німецький сорт 'Берлінео'.